

Uhlířský vrch a sopky na Bruntálsku

Jedna z nejmladších sopek v České republice, Uhlířský vrch (672 m), leží 2 km jihozápadně od Bruntálu. Profil tohoto kvartérního stratovulkánu byl odkryt těžbou. Vrch je krajinnou dominantou a dobrým orientačním bodem.

Základní údaje:

Uhlířský vrch je jednou z českých nejmladších sopek (v činnosti na rozhraní třetihor a čtvrtohor před 2,4 miliony lety). Ze smíšeného vulkánu jsou ve stěnách opuštěného lomu na jižním svahu odkryty profily málo zpevněnými vyvrženinami (sopečný prach, písek, lapilli, bombičky, strusky i velké balvany), které činí z Uhlířského vrchu nejpozoruhodnější lokalitu tohoto druhu u nás.

Sopečné tufy se zde těžily od 19. století, v 60. letech byla těžba zastavena a lokalita vyhlášena přírodním výtvořem o rozloze 3,7 ha.

Nad stěnou je malebný barokní kostel z roku 1758, k němuž vede od Bruntálu čtyřřadá alej 200 let starých lip. Z vrchu je výhled na kraj bruntálských sopek, částečně i na Hrubý Jeseník.

Nejmladší sopky v ČR

Sopky na Bruntálsku jsou hned po slavnější Komorní hůrce u Chebu nejmladší u nás. Z výzkumů, zaměřených na určování jejich stáří vyplývá, že byly činné ještě ve starších čtvrtohorách a od poslední erupce tedy neuplynulo více než 1,7 milionu let. Použijeme-li časového měřítka geologů, pak to bylo prakticky "včera".

Uhlířský vrch

Zřejmě nejznámější z pěti sopek Nížkého Jeseníku je Uhlířský vrch (672 m). Nachází se pouhé 3 km jihozápadně od Bruntálu a díky zdaleka viditelnému baroknímu kostelíku vytváří neodmyslitelnou dominantu v okolní krajině.

Až ke kostelíku, odkud se naskýtá působivý pohled na Nížký i Hrubý Jeseník, vede z Bruntálu asfaltová silnička (zákaz vjezdu aut) lemovaná souvislou alejí lip. Za odhalení sopečné minulosti Uhlířského vrchu je však třeba sejít po zelené značce do opuštěného lomu, který je chráněn jako přírodní památka.

V lomu se odkrývá asi 40 m vysoký průřez červeným sopečným tufem. Jsou to drobné útržky lávy, které sopka vyvrhovala ještě ve žhavotekutém nebo plastickém stavu. Svědčí o tom například kapkovitý tvar některých větších kamenů nebo zatočená vnitřní struktura, vytvořená rotací při průletu atmosférou.

Tufy na Uhlířském vrchu

Venušina sopka

K dalšímu vulkánu, který se jmenuje Venušina sopka, je třeba trochu popojet. Držíme se stále zelené značky a ve vesnici Moravskoslezský Kočov uhneme doleva na žlutou. Překřížíme hlavní silnici, pak přejedeme kamenný železniční most a po rozbité asfaltce stoupáme na horní konec obce Mezina. Na Venušinu sopku vede modrá odbočka za posledním domem.

Kromě širokého výhledu můžeme na Venušině sopce pozorovat stejně červené tufy jako na Uhlířském vrchu. V minulosti se těžily jako stavební kámen a na vrcholu vznikla prohlubeň, která mylně připomíná některým návštěvníkům kráter.

Venušina sopka však nabízí oproti Uhlířskému vrchu ještě jednu přírodní zajímavost navíc. Je ovšem třeba vrátit se do Meziny a po silnici objet celý masiv hory až k západnímu úpatí, kde se nachází opuštěný lom. Najdeme jej tak, že na dolním konci Meziny odbočíme vpravo, na nejbližší křižovatce opět vpravo (zákaz vjezdu) a u blízké samoty ještě jednou vpravo. Strmá asfaltka kolem nově vznikajících zahrádek nás potom přivede až k lomu.

Při vstupu se před námi se objeví vysoká skalní stěna, tvořená řadou svislých čedičových sloupů. Zdejší čedičové sloupy, podobně jako známější obdoba v severočeském Kamenickém Šenově, vznikly ochlazením lávového proudu, který vytékal ze žhavého jádra Venušiny sopky.

Kamenné varhany pod Venušinou sopkou

Velký a Malý Roudný

Další sopka Velký Roudný je sice přímou čarou kousek, v cestě však stojí přehrada Slezská Harta, kterou je zapotřebí oklikou objet přes Razovou, Leskovec nad Moravicí. K Velkému Roudnému se začneme konečně přibližovat až za Bílčicemi, kde ještě před kostelem odbočíme vpravo na úzkou hrbatou asfaltku. Po východním úbočí vulkánu Velkého Roudného, který je v učebnicích uváděn jako tvarově nejvýraznější a nejzachovalejší v České republice, přijíždíme do obce Roudno.

Zde nás čeká strmé stoupání na horní konec, odtud pěší pochod po slepé zelené značce na vrchol sopky. Svahy Velkého Roudného jsou strmé, bicykly je lepší odstavit dole. Na vrcholu stojí kaple a také informační tabule, která pojednává nejen o geologických, ale také zoologických a botanických zvláštlostech. Jinak však nic, což může být pro mnohé trochu zklamání.

Je fakt, že z Velkého Roudného je nejhezčí především silueta při pohledu z dálky. Jeden z těchto pohledů skýtají například louky na protilehlém Malém Roudném (771 m), jenž bývá rovněž považován za samostatného člena pětičlenné "rodiny nízkojesenických sopek".